

Etablering af fritidsområde til overnatning, Skallingevej 6, Ho.

Vurdering af mulige konsekvenser for bilag IV arter

Udarbejdet af Naturplan, marts 2019

Rekvirent: LandSyd Landinspektører

Dato: 27. marts 2019

Tekst, kort og fotos: Jens Muff Hansen

Baggrund

Naturplan er af LandSyd Landinspektører blevet bedt om en vurdering af mulige konsekvenser for arter anført på Habitatdirektivets bilag IV ved etablering af et fritids- og overnatningsområde på et nuværende åbent græsareal på adressen Skallingevej 6 ved Ho.

Vurderingen fokuserer på følgende bilag IV arter, som kan have mulig forekomst i området og hvor der findes egnede levesteder i eller tæt på projektområdet:

- Løgfrø
- Spidssnudet frø
- Strandtudse
- Markfirben

Vurderingen af bilag IV arterne skal indgå i kommunens behandlingen af en lokalplansag for området.

I henhold til Habitatbekendtgørelsen (1) skal myndighederne vurdere om en given aktivitet eller et projekt kan have betydning for arter beskyttet efter habitatdirektivets bilag IV. Beskyttelsen af bilag IV arterne fremgår også af Naturbeskyttelseslovens kap. 5, § 29 (2)

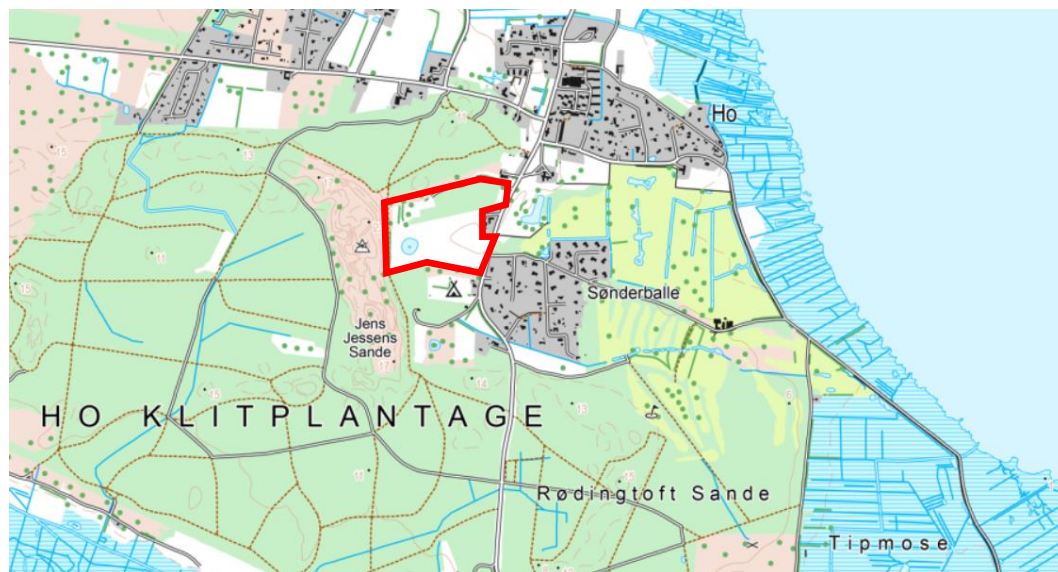
Arterne på bilag IV må ikke fanges eller dræbes, ligesom deres yngle- og rasteområder ikke må beskadiges eller ødelægges i arternes naturlige udbredelsesområde. Formålet er at sikre en intakt økologisk funktionalitet for bilag IV arterne, hvis aktiviteterne eller projekterne gennemføres.

Det betyder, at der skal sikres samme mængde og kvalitet af yngle- og rasteområder for de beskyttede arter ved gennemførelse af et projekt (3).

Beliggenhed

Projektområdet ligger på adressen Skallingevej 6, Ho, vist på figur 1.

Området ligger i nær tilknytning til golfbanen nord for Sønderballe mod øst, Jens Jessens Sande mod vest og Ho klitplantage mod syd og nord.

Figur 1. Skallingevej 6, Hø.

Projektbeskrivelse

Projektområdet, der omfatter cirka 11 ha, er vist i detaljer på figur 2.

følge oplysninger fra LandSyd Landinspektører er formålet med projektet at etablere et område med hytter og naturnær overnatning med adgangsvej til Skallingevej på et åbent og fladt, engpræget areal.

Området skal fungere uden særligt udbyggede faciliteter primært beregnet for voksne gæster på golfbanen på den anden side af vejen.

Det forventes, at overnatningsområdet vil bestå af ca. 50-60 enheder.

Der forligger endnu ikke en detailplan for området. Men overnatningspladsen forventes at omfatte et areal på cirka 26.000 m² inkl. adgangsvej til Skallingevej svarende til cirka 45 % af det samlede åbne, engprægede areal.

Desuden påtænkes etablering af et mere kuperet område med stier og lave "sandklitter" på det øvrige åbne og flade areal syd for overnatningspladsen.

En nuværende sø på arealet mod vest vil ikke blive berørt, og eventuelle stiforløb holdes i en afstand af mindst cirka 20 m fra kanten af søen.

Figur 2. Projektområdet med nyt areal til overnatning angivet med violet og fodbold- og diskolfbane angivet med gult. Desuden vil der blive etableret en adgangsvej, som endnu ikke er fastlagt. Placering af et nyt vandhul er vist med blåt. Numre svarer til lokaliteter omtalt i beskrivelsen af området.

Mod nord er der den 16. marts 2018 givet landzonetilladelse til en fodbold- og diskolfbane på et område, hvor der tidligere har været juletræskultur.

I forbindelse med anlægget etableres et nyt vandhul mod nordvest med borde og bænke beregnet til hvileområde for banes gæster.

Fodbold- og diskolfbanen vil blive betjent af servicefunktioner og parkering ved ejendommen øst for Skallingevej (4).

Beskrivelse af området

Området blev besøgt den 4. marts 2019. Besøget foregik til fods og varede cirka 2 timer. Der blev ikke fundet bilag IV arter ved besøget. Vejret var koldt og blæsende, og padder og krybdyr forventedes under alle omstændigheder at være forholdsvis inaktive så tidligt på året.

Følgende er en beskrivelse af de forskellige lokaliteter efter nummerering angivet i figur 2. Desuden henvises til fotos i bilaget.

Lok. 1

Åbent engpræget areal, som for en stor del overgår til overnatningsområde.

Jordbunden består af let muldblandet sand. Vegetationen, som bl.a. består af engarter som mosebunke og lysesiv, er ret tyndt og let at bryde. Desuden er der mange små blottede partier, hvor sandjorden træder frem, blandt andet i forbindelse med skrab, som sandsynligvis er opstået på steder, hvor ræve eller evt. hunde har gravet efter mus. Området kan sandsynligvis bruges af padde og firben til fødesøgning og af paddearter, som graver sig ned i dagtimerne og om vinteren.

Af luftfotos fra 1945 og 1954 fremgår det, at arealet tidligere har være opdyrket. Tilgængelige luftfotos fra 1995 til i dag tyder på, at driften de seneste årtier har bestået i årlige tætte afslåninger uden jordbearbejdning (5).

Trods engpræget og den langvarige drift uden jordbearbejdning har Varde Kommune ved en besigtigelse i 2018 ikke registreret arealet som omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Det skyldes, at indslaget af typiske engplanter ikke er højt nok.

Lok. 2

For enden at det åbne areal mod vest ligger et cirka 1500 m² lysåbent vandhul med en lille pile- og fyrretræsbevokset ø. Vandhullet er kendt som den eneste ynglelokalitet for løgfrø i Varde Kommune. I sommeren 2008 blev der fundet haletudser fra løgfrø (6). I sommeren 2017 blev arten igen eftersøgt i vandhullet, men uden held, og lokaliteten blev vurderet som mindre egnet for arten pga. uklart vand og forekomst af fisk (7).

Lok. 3

Langs det sydlige skel af projektområdet løber et cirka 1 meter højt sanddige tæt overvokset med hjælme, lyng og anden lav plantevækst. Ind imellem er der små brud i diget, hvor sandet træder frem. Diget ligger op ad en tilgroet hede og er forholdsvis skygget store dele af dagen, også om sommeren. Lokaliteten vurderes at være egnet som yngle- og rasteområde for firben, og det kan bruges af paddearter, som graver sig ned i dagtimerne og om vinteren.

Lok. 4

Areal med højt vokset plantage af rækkestillede fyr udlagt som fodbold- og diskgolfbane. Mellem træerne er der jordbearbejdet og udlagt græsbaner. Små partier med løs og sandet bund og hulrum ved trærødder kan eventuelt bruges af paddearter, som graver sig ned om dagen og om vinteren.

Lok. 5

Lave indsander med klit- og hedevegetation. Flere steder er plantevæksten tynd, og der træder brud med sand frem i overfladen. Området er lysåbent og for en stor del solbeskinnet. Området vurderes at være velegnet som yngle- og rasteområde for firben, og det kan bruges af paddearter, som graver sig ned i dagtimerne og om vinteren.

Lok. 6

Sø under etablering i den nordvestlige del af projektområdet, i tilknytning til fodbold- og diskgolfbanen. Bunden er finsandet og vandet ret brunfarvet. Det er uvist, hvor højt vandet vil stå om sommeren. Ved besigtigelsen stod vandet cirka 1 meter under terrænets overflade. Søen kan færdiggøres, så den på længere sigt kan blive egnet som ynglested for padder.

Lok. 7.

Mod vest støder projektområdet op til Jens Jessens Sande, som er et stort område med flyvesand samlet i klitter. Her findes velegnede lokaliteter for både padder og firben.

Bilag IV arter

Cirka 40 arter dyr og planter med forekomst i Danmark er anført på EU's Habitatdirektiv bilag IV (2).

På grundlag af oplysninger fra Varde kommune, besigtigelse af projektområdet, studier af luftfotos samt søgning i litteratur og i miljøportalens naturdata (8) vurderes følgende arter at være mest relevante at vurdere i forbindelse med projektet:

Løgfrø

Spidssnudet frø

Strandtudse

Markfirben

Løgfrø

Løgfrøen findes i små bestande i det meste af Danmark, bortset fra Samsø og Fyn. Den regnes for den paddeart, der er gået mest tilbage i landet.

I perioden 1945-1990 menes arten at være forsvundet fra mere end 90% af dens levesteder. De største bestande, som er tilbage, findes i den vestlige del af Sønderjylland, på Djursland og omkring Viborg (9).

Løgfrøen yngler i mange slags lavvandede vandhuller. Den kræver lysåbne partier, og gode ynglesteder har en veludviklet vegetation af vandplanter. Desuden er de ofte naturligt næringsrige (10).

Uden for ynglevandhullet opholder løgfrøerne sig især på arealer med løs, sandet overjord med lav vegetation, nøgne sandflader eller bar muldjord, hvor det er let for dyrene at grave sig ned. Løgfrøerne er nataktive og kommer kun frem når det er helt mørkt om natten. Dagen tilbringer de nedgravet i jorden, typisk 10-30 cm under jordoverfladen.

Løgfrøerne går i dvale omkring 1. november. På det tidspunkt graver de sig ca. 30-100 cm ned i jorden og bliver der indtil næste forår. Fra sidst i marts og til ind i maj vandrer de mod deres ynglevandhul og de voksne dyr går oftest på land igen i løbet af maj. Ungerne går på land fra starten af juli til langt ind i september.

Foretrukne rasteområder ved dag- og vinterdvale, samt fødesøgning og ophold er bl.a. jorddiger, overdrev, markskel, brakmarker, indsander, heder eller andre steder hvor vegetationen ikke er for tæt og jordbunden er løs og veldrænet. Områderne skal ligge inden for inden for ca. 500 meter fra ynglevandhullet.

Projektområdet indeholder den eneste kendte yngleplads for Løgfrø i Varde kommune.

I sommeren 2008 blev der registreret cirka 10 velvoksne haletudser af løgfrø i vandhullet mod vest (lok. 2) (6).

I sommeren 2017 blev arten igen eftersøgt i vandhullet, men uden held, og lokaliteten blev vurderet som mindre egnet for arten pga. uklart vand og forekomst af fisk (7).

Ved eftersøgningen i 2017 blev det anset for sandsynligt, at arten er uddød på grund af forringelse af ynglelokaliteten. Vejret var imidlertid koldt i slutningen af april 2017, og det kan have medført nedsat overlevelse af æg, så der ikke kunne findes haletudser netop det år.

Der kan derfor stadig være en lille mulighed for, at løgfrøen findes i området, selvom den ikke blev registreret i 2017.

Spidssnudet frø

Spidssnudet frø er den almindeligste paddeart i Danmark anført på habitatdirektivets bilag IV. Men arten er sammen med de øvrige brune frøer gået meget tilbage i 1900-tallet, fordi vandhuller, moser og våde enge er fjernet (10).

Spidssnudet frø yngler i mange slags vådområder, og hvis der er vandhuller i eller nær et projektområde kan man som udgangspunkt gå ud fra, at arten findes der.

Den største ynglesucces opnår spidssnudet frø i vandhuller uden fisk. De kan også have succes i vandhuller med fisk, hvis der er en tæt sumpvegetation, hvor haletudserne kan skjule sig for fiskene. Æggene lægges omkring 10.-15. april.

Spidssnudet frø er afhængig af, at der nær ynglestederne er gode levesteder på land. Det gælder især de unge dyr, der opholder sig forholdsvis længe ved det vandhul, hvor de har udviklet sig. Derfor trives spidssnudet frø bedst i områder med udstrakte enge og moser omkring ynglevandhullerne, hvor ungerne kan finde deres føde. Overvintring sker som regel på land, hvor dyrene graver sig ned.

Ved kommunens paddeundersøgelse i 2017 blev der med sikkerhed fundet spidssnudet frø på Skallingen og ved Grønbjerg op til ca. 2 km fra projektområdet. Arten blev ikke fundet i vandhullet i den vestlige del af projektområdet eller i andre af de nærmeste vandhuller ved Ho (7).

Selvom arten ikke blev registreret i 2017 er der mulighed for at den kan yngle, fouragere og på anden måde opholde sig inden for projektområdet. Den findes dog sandsynligvis mere hyppigt længere væk fra Ho i de næringsfattige arealer i militærområderne og i klitterne (7)

Strandtudse

Strandtudsens er lille og tætbygget og har en tydelig gul stribe ned langs ryggen. Den bliver op til 8 cm lang.

Den kendes fra hele landet, men er nu blevet sjælden mange steder, især østpå (8).

Strandtudsens foretrækker temporære, lysåbne og næringsfattige vandsamlinger som ynglevandhuller. Som rasteområde kræver strandtudsens åbne arealer med ingen eller meget lav bevoksning. Strandtudsens er aktiv om natten, mens den om dagen gemmer sig i huller, som den selv har gravet (10).

Egnede rasteområder er typisk arealer med bar jord eller bart sand. Det kan være klitter med vindbrud, enge og strandenge med meget lav vegetation samt vegetationsfattige klippekyster. Tilsyneladende begrænses strandtudsens udbredelse lige så meget af mangel på egnede områder til fødesøgning som af mangel på egnede ynglevandhuller. Yngle- og rasteområder findes som regel i samme område, da strandtudsens normalt ikke vandrer over vanskeligt fremkommeligt terræn.

Strandtudsens overvintrer ved at grave sig 60-120 cm. ned i rasteområdet på ikke-vandlidende arealer. Den starter vinterdvalen omkring 1. oktober og kommer frem ca. 1. april.

Strandtudsens findes vidt udbredt på Skallingen ca. 2 km syd for projektområdet, og langs den nordlige del af Ho Bugt (12).

Arten blev ikke fundet i eller nær Ho ved kommunens paddeundersøgelse i 2017 (7), men der findes oplysninger om et tidligere fund af yngel for 15 år siden i et vandhul ved Fjordvej, som ligger en kilometer nordøst for projektområdet.

Det er næppe sandsynligt, at strandtudsens yngler i dag i vandhullet i den vestlige del af projektområdet, men projektområdet kan eventuelt anvendes som rasteområde.

Markfirben

Markfirben findes spredt på åbne, varme, solrige lokaliteter som bl.a. vejskråninger, sten- og jorddiger, heder, overdrev strandenge, kystskrænter og sandede bakkeområder. Arten er gået stærkt tilbage i Danmark, specielt i indlandet (10).

Gode levesteder for markfirbenet indeholder solvendte skrånninger med veldrænede, løse jordtyper og sparsom bevoksning, typisk lave urter eller et løst dække af græsser, hvor den kan yngle og raste. Markfirben overvintrer i gange, de selv har gravet, i dybder op til 1,5 meter. De voksne firben går i dvale i september måned og de sidste kommer frem i maj måned (10).

Markfirben findes på Skallingen, hvor den bl.a. er registreret ca. 1,5 km syd for projektområdet ved Novana artsovervågningen i 2009 og 2014 (8).

Arten kendes ikke fra projektområdet, men de lysåbne arealer, indsanderne og sanddigerne indeholder egnede yngle- og rasteområder.

Mulige konsekvenser for bilag V arter

Mulige konsekvenser af projektet for bilag IV arterne løgfrø, spidssnudet frø, strandtudse og markfirben består primært i forringelse eller ødelæggelse af potentielle yngle-, fouragerings – og opholdssteder i tilknytning til de lysåbne, sandede områder, klitheder, diger og vandhullet mod vest.

Især skal fremhæves projektområdets betydning som potentielt yngle- og rasteområde for løgfrø, der anses for den paddeart, som er gået mest tilbage i Danmark, og som har den eneste kendte potentielle restbestand med mulig yngleforekomst i Varde Kommune inden for projektområdet.

Risikoen for negativ påvirkning af yngle- og rasteområder for de nævnte arter skal dog også ses i lyset af, at der i nærområder er andre velegnede levesteder. Det gælder især Jens Jessens sande mod vest, der indeholder potentielt gode ynglesteder for markfirben og egnede rasteområder for paddearterne og markfirben.

Dette udelukker dog ikke, at projektområdet også kan have betydning for de nævnte arter.

Det skal især fremhæves, at det åbne, engprægede areal med sandet jordbund, hvor hytte- og overnatningsområdet for mobilehomes ønskes etableret, er egnet for løgfrøen til fødesøgning og som nedgravningsområde i dagtimerne og i overvintringstiden.

Dette område kan blive arealmæssigt reduceret med op mod 45 % afhængigt af de tiltag, som bliver gennemført.

Desuden kan der være risiko for forstyrrelser samt utilsigtet drab af padder og krybdyr som følge af øget menneskelig aktivitet samt øget brug af køretøjer i overnatningsområdet.

Påvirkningen med køretøjer forventes dog at blive begrænset, idet padderne mest færdes på landjorden om natten. Desuden forventes markfirben primært at opholde sig på mere velegnede arealer for arten uden for overnatningsområdet.

Mulige afværgeforanstaltninger

For at undgå eller begrænse mulige negative påvirkninger af bilag IV arterne anbefales det

- at udføre anlægsarbejdet fra først i april til først i maj, hvor løgfrøerne primært opholder sig i ynglevandhullet. Anbefalingen gælder især de dele af anlægget, der omfatter gravning i jorden.
- At undgå miljøbelastning og fysisk påvirkning af vandhullet mod vest.
- Sikre en fremtidig drift, der muliggør slåning eller græsning, som kan holde vandhullet og de tilstødende engprægede arealer lysåbne med kort vegetation.
- Sikre vandhullet mod vest som et uforstyrret levested uden fangst af smådyr, hundebadning osv. i vandet, som følge af et øget antal gæster i området. Dette gælder især i løgfrøernes yngletid fra sidst i marts til udgangen af september, hvor de voksne og/eller uforvandlede haletudser opholder sig i vandet.
- Undgå løstgående hunde og katte for at hindre øget predation på padder og markfirben. Det er især kendt, at katte kan fange og dræbe firben.
- Undgå påvirkning af projektområdets diger, indsander og klitheder.

Som forbedringer, der kan bidrage til at opveje eventuelle negative virkninger for padder og firben anbefales det at

- Etablere et nyt, fiskefrit vandhul mod nordvest ved fodbold- og diskgolfsbanen på en måde, så det med tiden bliver velegnet som nyt levested for padder, især løgfrø. Det forudsættes, at vandhullet får en lysåben, solbeskinnet placering omgivet af lave plantevækst uden skygge fra træer og buske.

Forholdene kan forbedres yderligere for padder og firben ved at placere en del af det opgravede sand som en løs vold eller som løse sandbunker nær vandhullet, som alternativ til at udjævne eller fjerne det opgravede materiale. Lignende anlæg af nye ynglesteder for padder og markfirben har været gennemført i forbindelse med anlæg af veje (13).

Nye sandbunker og sandvolde andre steder i projektområdet vil også kunne forbedre områdets værdi som potentielt levested for løgfrø og markfirben.

Der gøres opmærksom på, at det skal afklares med Varde Kommune, om de nævnte forbedringer vil kræve dispensation eller tilladelse fra kommunen.

Øvrige bilag IV arter

De øvrige arter på bilag IV omfatter bl.a. alle danske flagermus, odder, ulv, en række insektarter samt flere paddearter som for eksempel stor vandsalamander. Desuden er flere plantearter anført på bilag IV (1,2).

Der kan forekomme flagermus, ulv og odder i eller i nærheden af projektområdet i forbindelse med dyrenes fouragering. Projektet og de mulige afværgeforanstaltninger vurderes ikke at kunne have betydning for disse arter.

Der er ikke kendskab til forekomst af de øvrige bilag IV arter i eller i nærheden af projektområdet.

Konklusion

Arealerne inden for projektområdet vurderes at indeholde potentielle yngle- eller rasteområder for bilag IV arterne løgfrø, spidssnudet frø, strandtudse og markfirben, som alle findes i området omkring Ho.

Projektet vurderes at kunne gennemføres uden negativ påvirkning af områdets samlede økologiske funktionalitet for de nævnte arter.

Denne vurdering forudsætter, at der tages højde for de anbefalinger, der er nævnt i afsnittet "Mulige afværgeforanstaltninger".

Som en ekstra sikring anbefales det at forbedre områdets betydning som levested for arterne ved at etablere det nye vandhul mod nordvest, så det bliver velegnet som yngleområde for padder, især løgfrø.

Som en yderligere forbedring kan der efterlades løse volde eller bunker af opgravet sand fra det nye vandhul. Løst sand kan forbedre løgfrøens muligheder for at grave sig ned i jorden i dagtimerne og ved overvintring.

Løse volde eller bunker af sand kan også forbedre områdets værdi som muligt ynglested for markfirben.

Referenceliste

- (1) Bekendtgørelse nr. 1595 af 6. december 2018 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.
- (2) Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse nr. 1122 af 3. september 2018.
- (3) Guidance document on the strict protection of animal species of Community interest under the Habitats Directive 92/43/EEC.
- (4) Landzonetilladelse til fodbold- og diskolfbane. Varde Kommune, 16. marts 2018
- (5) <https://arealinformation.miljoeportal.dk>
- (6) Naturplan 2010. Etablering af ØkoResort Vadehavet på tidligere campingplads. Vurdering af projektområdets beskyttelsesstatus efter naturbeskyttelseslovens § 3 og projektets mulige påvirkning af bilag IV arter og Natura 2000 områder. Konsulent Kirsten Primdahl.
- (7) Beretning for paddeundersøgelse ved Ho i Varde Kommune 2017. Gennemført forår og sommer 2017 af Ravnhøj Consult for Varde Kommune.
- (8) <http://naturdata.miljoeportal.dk/speciesSearch>
- (9) <https://mst.dk/natur-vand/natur/artsleksikon/>
- (10) Søgaard, B. og Asferg, T. (red.) 2007: Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV – til brug i administration og planlægning. Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet. - Faglig rapport fra DMU nr. 635
- (11) Personlige oplysninger fra biolog Jens Vahl, Varde Kommune, 2019.
- (12) Strandtudsen i Nationalpark Vadehavet. Faglig Rapport 1 2916. Udgivet af Nationalpark Vadehavet.
- (13) Vejdirektoratet 2015. Nye ynglesteder for padder og firbenved anlæg af veje. Rapport 527 – 2015.

Fotobilag

Lok. 1. Åbent engpræget areal, der planlægges anvendt til fremtidigt overnatningsområde.

Lok. 1. Tyndt vegetationsdække, til højre eksempel på ræveskrab.

Lok. 1. Sandet muldblandet jordbund.

Lok. 2. Lysåbent vandhul i vestenden af det engrægede areal. Lokalteteten er kendt som tidligere ynglelokalitet for løgfrø.

Lok. 3. Sanddige langs projektområdets skel mod syd.

Lok. 4. Fodbold og diskgolfbane i den nordlige del af projektområdet.

Lok. 5. Lav indsande med klit- og hedevegetation langs nordsiden af projektområdet.

Lok. 6. Ny sø under gravning i den nordvestlige del af projektområdet.

Lok. 7. Jens Jessens Sande med store indlandsklitter vest for projektområdet.